

Hope College

## Hope College Digital Commons

---

Van Raalte Papers: 1840-1849

Van Raalte Papers

---

4-17-1846

### Letter from Antonie Brummelkamp to G. Groen van Prinsterer

Antonie Brummelkamp

Ellie Dekker

Henry ten Hoor

Follow this and additional works at: [https://digitalcommons.hope.edu/vrp\\_1840s](https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s)

The original documents are held in the National Archives of the Netherlands. This digitized material is intended for personal research/study only. The original documents may not be reproduced for commercial use in any form or by any means, electronic or mechanical, without permission in writing from the [National Archives of the Netherlands](#).

---

#### Recommended Citation

Brummelkamp, Antonie; Dekker, Ellie; and ten Hoor, Henry, "Letter from Antonie Brummelkamp to G. Groen van Prinsterer" (1846). *Van Raalte Papers: 1840-1849*. 73.

[https://digitalcommons.hope.edu/vrp\\_1840s/73](https://digitalcommons.hope.edu/vrp_1840s/73)

This Book is brought to you for free and open access by the Van Raalte Papers at Hope College Digital Commons. It has been accepted for inclusion in Van Raalte Papers: 1840-1849 by an authorized administrator of Hope College Digital Commons. For more information, please contact [digitalcommons@hope.edu](mailto:digitalcommons@hope.edu).

April 17, 1846

A letter of Antonie Brummelkamp to G. Groen Van Prinsterer about emigration to North America. "To give direction to the stream after the dike has been broken will be fruitless work."

In Dutch; translations by Ellie Dekker and Dr. Henry ten Hoor.

Printed original in the Groen Van Prinsterer Archives, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Rijksarchief, Zuid Holland, item 1032, pp. 738-738.

A. Brummelkamp to Groen, 17 April 1846

To give direction to the stream after the dyke is broken <sup>will be</sup> is pointless work. So perhaps we should have hurried <sup>therefore have had to hasten in</sup> to participate <sup>ing</sup> in that which already has happened here in regard

to moving to North America. Now I hope that I will meet you next week in Amsterdam, but notwithstanding, <sup>I feel compelled to forward to</sup> it is still <sup>you</sup> ~~the accompanying founding principles\*~~ necessary for me to get you to recognize the basic principles.

The Lord willing, I hope he will give you everything you need and properly <sup>thoroughly</sup> consider them <sup>before that</sup> for a time. It appears to us that

the matter <sup>has been laid hold of</sup> must be addressed and dealt with in that way. It is not only better <sup>more advantageous</sup> but also more <sup>effective</sup> to the point, we think, that <sup>[the matter] before the colonists do</sup> colonists themselves go out to investigate than sending out

a pair of brothers, about which de Liefde writes me and about which there has been discussion here. . . .

Tr.: H. ten Hoor

\* fn. - not in archives

\*\* = Dutch word "vooruitgaan" is difficult to translate. It can either mean "to go before (hand)" or "to improve".

wel ooit op eenige plaats. Trouwens zijne vrouw is reeds Christin, eene Gereformeerde. Hare gebeden zijn niet vruchteloos geweest. Die man bragt mij wat visch, in den donkere[n] nacht gevangen met eene kuil. Helaas! zijn vischnet was versleten. Een snoek van nagenoeg 6 ponden er in gevangen hebbende, verscheur[de] deze het geheele net. En er was geene mogelijkheid om het net te vernieuwen. Goddank! ook dien broeder konde [ik] redden, mij nu reeds dubbeld dierbaar geworden. Zoo maakte ik gisteravond nog kennis met twee Roomschen die ijvrig in den Bijbel lezen. Het zal ook hun niet ongezegend blijven. — En de Gereformeerden? In deze woestijne zie ik met weemoed. Het is nacht overal waar ik zie. Nacht en zonde. Nogthans ontwaakt ook hier en daar eene beweging onder de armen die mij dierbaar is. Veel zie ik wat ik nimmer te voren aanschouwde: vooral eene ontwaakte behoefte aan Evangelieprediking. Maar helaas! juist daar waar de behoefte het meeste is, zijn de minste leeraren. Ik geloof gaarne hetgene mij gister nog een man zeide: was het dat er leeraren waren die den weg Gods kenden, en getrouwelijk verkondigden, er zoude een ontwaken, toestemmen, erkennen plaats vinden met geene mogelijkheid te beschrijven. — Zeg mij, ach! zeg mij, wat moet ik anders doen dan [den] <sup>1)</sup> Heer des voogstes bidden dat Hij arbeiders uitstoote [in Zij] <sup>1)</sup>nen wijngaard. Evangelizatie der armen, waar is het [te] <sup>1)</sup> beginnen. Hoe? Op welke wijze? — Onze tezamenkomst zal voortgaan in Amsterdam <sup>2)</sup>. Ik beschouw [a] <sup>1)</sup>l mijnen arbeid en al den zegen daarvan, uitgaande van deze onze tezamenkomst. Ik geloof ook dat ik gedachtig mijner roeping gehandeld heb! De Heer heeft mij wonderbaar geleid. Ik zocht arbeid en vond ze. Ik meende, in Christelijken arbeid konde ik ook die kleine som verdienen die mij noodig was, om niet van mijn klein capitaal te leven; dit laatste bereikte ik niet. De Heer wilde dat ik in Zijnen weg vrij zoude blijven. Dat niets van broodverdienschte daaraan verbonden zoude zijn. Was ik redacteur van eenig tijdschrift geworden, dan had ik dit bereikt. Maar het is mij beter zoo. Mijn strijd is zeker zwaarder geweest. Maar mijn gebed ook meerder. Heb ik schade gehad, God kent ze. Hij zal mijne schade winst doen zijn voor anderen, en dat is mij genoeg. Gelukkig gaf Hij vroeger overvloed, zoodat ik ook nog blijf die ik was. Maar arbeid is er noodig, en ik wachte alle dagen op hetgene de Heer mij te doen geeft. Hoe ik dezen winter doorgekomen ben, weet ik; dat weet ik dat het gebed mij kracht gaf, de verhooring oneindig was, mijn geloof niet beschaamd werd, en mijn moeilijk pad vaak door engelen reeds te voren vereffend. — Vrede woone bij u en liefde. Mijne groete aan de edele vrouw. —

\* 1032. A. BRUMMELKAMP AAN GROEN, 17 April 1846 <sup>3)</sup>.

Richting te geven aan den stroom, nadat de dijk reeds gebroken is, zal wel vergeefsche arbeid zijn. Wij hebben ons daarom misschien wel wat veel moeten haasten met deel te nemen aan 't geen hier reeds plaats vond met betrekking tot Noord-Amerika. Nu hoop ik wel, dat ik UEd. in de andere week te Amsterdam ontmoeten zal <sup>4)</sup>, maar desnietteenstaande is het mij een' behoefte nu nog u de in-

1) Hs. beschadigd.

2) In de tweede helft van April 1846 werd te Amsterdam bij Roosboom de derde vergadering der Chr. Vrienden gehouden, vgl. no. 1035.

3) Uit Arnhem.

4) Vgl. noot 2.

17/4 '46

liggende grondslagen <sup>1)</sup> te doen toekomen. Bij gewilligheid er toe zal de Heer u, hoop ik, alles schenken, wat gij nader behoeft om ze nog voor dien tijd behoorlijk te overwegen, te beoordeelen. Het komt ons voor, dat de zaak aangevat en in dier voege behandeld moet worden. Voordeeliger niet slechts, maar ook doeltreffender is dunkt ons het tot onderzoek vooruitgaan van kolonisten zelve, dan de uitzending van een paar broeders, waarover Ds. de Liefde mij schrijft en waarvan ook hier sprake is geweest. -----

1033. GROEN AAN H. J. KOENEN, 5 Mei 1846 <sup>2)</sup>.

-- 'Aangonaam is mij uwe gewijzigde opinie omtrent de bijeenkomsten. Wij hebben inderdaad een regt goede meeting gehad' <sup>3)</sup>. -- Is kort, want het schrijven valt nog zeer moeilijk.

1034. J. DE LIEFDE AAN GROEN, 7 Mei 1846 <sup>4)</sup>.

----- Eindelijk dank ik u ook op 't zeerst voor de belangstellende aandacht die gij wel hebt gelieven te schenken aan mijne geplaneerde betrekking tot de N[ormaal] S[chool] <sup>5)</sup>. Het verwondert mij niet, dat gij, op uw kerkelijk standpunt, „moeite hebt om de argumenten op te lossen van hen, die eene zoo gewigtige betrekking niet bij voorkeur opgedragen zouden wenschen te zien aan iemand, die zoo ontschieden veroordeelt, wat uwe Kerk hoog waardeert”. Nogtans hoop ik, dat die moeite u niet zal afschrikken om de oplossing te beproeven en dat de uitslag haar zal beloonen. Indien broeder Heldring, Da Costa en anderen teregt de *Kerk* en het *Koninkrijk der Hemelen* als twee wel niet tegenstrijdige, maar toch onderscheidene zaken beschouwen, zoodmogen de vrienden der Kerk wel ernstig onderzoeken, welke van beide in casu van conflict het gewigtigste is. Met allen eerbied voor gemoedelijke gehechtheid aan de *Kerk*, zou ik het nogtans hoogst betreurenswaardig en afkeurenswaardig achten, wanneer die gehechtheid in eenig opzigt gedreven werd tot belemmering of beschadiging van het Koninkrijk der Hemelen. Indien men van overtuiging is, dat mijne wering van de bewuste betrekking door de belangen van 's Heeren rijk op aarde gevorderd wordt, moet men zeker al het betamelijke tot stand brengen, om die wering te doen plaats grijpen. Dat men van mij geene voorvechtende behartiging van de *Kerk* als zoodanig zal te wachten hebben, spreekt wel vanzelf, en zoo men iemand op 't oog heeft, die beter dan ik voor die betrekking in staat is, zal ik, de Heer is mijn getuige, zijne aanstelling gaarne zien, indien, ik hoop dit met bescheidenheid te zeggen, indien hij dan slechts iets meer zoekt en bedoelt, dan *bloot* de herstelling en bevordering van de *Kerk*. Ik zou 't echter zeer betwijfelen of men iemand voor die betrekking zou vinden, die, bij heerschende zucht om 's Heeren rijk te bevorderen, in *alles* wat de Kerk hoog waardeert, instemt, en iemand te vinden, die, bij zelfstandigheid van godsdienstige ontwikkeling, tevens de wenschen van alle partijen bevredigt (de ongeloofigen er buiten gerekend), zal wel eene onmogelijkheid zijn. Zekerlijk ver-

1) Niet aanwezig.

2) Archief Koenen. -- Uit [Wassenaar]. Van Oud-Wassenaar.

3) De derde vergadering der Chr. Vrienden; vgl. p. 737, noot 2, en no. 1035.

4) Uit Z[utfen]. Aant. van Groen: 'Betrekking tot de *Ned. Stemmen*'; echter onjuist: de letters N. S. moeten worden aangevuld tot Normalschool.

5) Er was sprake van, dat De Liefde directeur zou worden van de in 1846 begonnen Normalschool op den Klokkenberg, doch daar is niets van gekomen; vgl. *Coolma: De Liefde*, p. 75/7.